

1. ДИТЯ ІНДИЧКИ

— Стоп. Знято. Ще раз, тільки з усмішкою! Спокусливіше! Стегно вперед! І погляд! Дай мені погляд!

Погляд у мене «фірмовий», такого ще пошукати. Я його старанно тренувала.

Устромляла в раму трельяжа старезне фото своєї прашурки й намагалася повторити.

Мати казала, що на ній моя пра- (і ще кілька разів по «пра»!) бабуса. Те фото — єдине й унікальне — зроблене на початку ХХ сторіччя в тунгуському поселенні десь на просторах узбережжя Учтуру.

Мене шалено вабить ця історія! Хоча я не впевнена, що це не брехня.

Дівчина, що дивиться зі світлини, звалася Гудейкон, що по-євенськи означає «вродлива», а вже потім, на «великій землі», її назвали Гулею. Як назвали — так і сталося: вона гулькнула в небуття. У євенків особливе ставлення до імен: протягом життя їх може бути кілька, аби обдурити злих духів. А те, яке вкорениться надовго, вплине на долю. Що, власне, і відбулося. Вір не вір!

На зворотному боці світлини написано: «Гудейкон, донька шамана Хадіуля, 1928 рік, мисливське стійбище, р. Учурі». А нижче печатка й прізвище фотографа під розчерком «Ретуш! В номер!». Якби не було цього розчерку, ми б цієї фотки й не побачили. А так вона майже сторіччя тому потрапила до часопису «Огоньок» у добірці з іншими світлинами, надрукованими під заголовком «Тунгуси-оленьярі підтримують колективізацію!».

У нашій родині ця вицвіла світлина з'явилася з редакційного архіву, коли моя прабабця (Царство Небесне!) не на жарт зайнялася встановленням родоводу.

Знайшла метрику про народження своєї бабусі, а відтак відомості про її бабцю, яку народила Гудейкон «не відомо від кого» на голодних просторах Полісся. Як їй пояснив хтось зі старійшин редакції, тоді в партійних босів був великий попит на екзотичну красу юних аборигенок із далекої Півночі. Мовляв, візьмуть таку в покоївки чи з благороднішою метою — на перевиховання, — пограються і запхають куди подалі разом із усіма наслідками цього благородства.

От таким чином, через бабин ентузіазм, випірнула в родині легенда про Гулю-Гудейкон, наш «тунгуський метеорит»*, який чомусь через кілька поколінь замигдалив лише мої очі.

* Тунгуський метеорит — назва великого об'єкта, що вибухнув 30 червня 1908 року в басейні річки Підкам'яна Тунгуска на

Дівчині на тій світлині років, здається, тринадцять, хоча, як ми вирахували, їй могло бути й більше. Вона сидить верхи на олені, тримаючи його за роги. На ній хутрянний капелюх із підвісками з кролячих хвостиків і шуба з візерунком на подолі. І вона справді «гудейкон», тобто, по-нашому, «суперова»! Її погляд аж пропікає картонку.

А, може, вона просто закохана у фотографа з великої «червоної» землі? Уявляю його в хутряних унтах, в кожусі чи шкірянці, підперезаний ремінцями фотокамери й портупей, в шапці-вушанці чи кашкеті, з-під козирка якого зиркають на дівчину сині «нордичні» очі. Як вона знічується під цим поглядом і слухняно виконує його команду — «Усміхнись, Гудейкон! Чудово! Ще раз! Дай мені погляд!».

Починаючи зі старших класів, я вчилася робити саме такий погляд, який бачила на світлині: цнотливо-спокусливий. Якщо вже моя прашурка — донька евенського шамана, має ж у мене бути щось і від неї. Хоча б погляд.

Але, як мені торочать із народження, лишився не тільки погляд. Вибухова суміш крові зробила з мене відступницю: те, до чого ровесники приходили через шалені розумові потуги, дається мені з легкістю,

території Сибіру. Політ вогняної кулі завершився вибухом на висоті 7-10 кілометрів над незаселеним районом тайги. Потужність вибуху в тротиловому еквіваленті оцінюється в 10-20 мегатон. Вибухова хвиля двічі обігнула земну кулю.

яка відлякує. У дитинстві я того так гостро не відчувала. Навпаки! Мене всі хвалили, називали дитиною індиго. У школу пішла з п'яти років, знала таблицю множення і, звісно, прочитала купу книжок, ховаючись під ковдрою, адже ті книжки були «для дорослих».

Потім мене без проблем і конкуренції брали «на балет», умовляли «йти до спорту», пророчили славу художниці. Вже не кажучи про шкільні науки — фізику, хімію, математику. Скрізь я була першою, як не старалася зіскочити з голки марнославства шкільних педагогів. Перегодували увагою так, що зрештою це заняття — час від часу позувати для рекламних проспектів, здається мені падінням «нижче плінтуса», хоча саме воно й викликає заздрість ровесниць. Особливо коли на автобусних зупинках вони бачать мою усміхнену пику під закликом відвідати новий бутик, спортзал чи нічний клуб.

Зі Стасом познайомилася на якомусь конкурсі краси.

Він мав зв'язки і «Нікон», я — екзотичну зовнішність і, як казали, харизму. Згодом із дозволу батьків мене запрошували демонструвати сукні й костюми, що їх шили учениці промислово-технічного коледжу. Ті залюбки виставляли свої моделі одягу в соцмережах. На ганчірки увага була така собі, з десяток вподобайок. Проте жива модель викликала шквал відгуків і репостів. І, звісно, пропозицій.

Приймала лише «ділові» — щодо міських чи й обласних конкурсів краси, змагань перукарів чи рекламування авто в салонах.

Перші місця й перші гроші.

Усе це відбувалося автоматично, без найменших зусиль і цікавості з мого боку.

Встати, пройтися, повернутись і піти з особливим виразом обличчя — індиферентним, ніби щойно прилетіла з Марсу чи вийшла із саява засніженого простору, куди не ступала нога людська. З тим же виразом вислухати компліменти заїжджих гостей і тією ж ходою розвернутися й піти не озирнувшись, не спокусившись на, як це часто бувало з іншими, «вигідні пропозиції»: ескорт у найкрасивіші куточки планети з усіма належними до ситуації наслідками.

Згодом Стас запропонував фотосесії для реклами.

Гарна дівчина в гарних інтер'єрах — «Кава краще смакує в ліжку вітчизняного виробника!», «В наших кріслах — як в обіймах коханого!», «Піца на замовлення!», «Наш будинок — твоя фортеця!» та інша маячня. Рухи й пози, доведені до автоматизму. Роботизація виробництва! Те, що мені було потрібно, — така собі віртуальна реальність, у якій я — не я, а щось на кшталт того ж крісла, ліжка чи пляшки нового напою.

— Ти сімейний готель рекламуєш, чи, трясця, борделіто? — кричить фотограф Стас і хитає головою,

поглядаючи на екран «Нікона». — Погляд м'якіше, менше агресії!

А я змерзла й хочу їсти.

Певно, мій погляд нині випромінює саме це. Удень на березі Дніпра майже тепло, але ми, як казав Стас, чекали заходу сонця. І ось воно сідає за обрій, і повітря крижаніє. А я мушу зображувати неймовірне задоволення від того, що стою боса у воді, у купальнику, що складається з двох смужок, а стилістка Наталка тим часом уже накинула вітрівку.

Стилістка поправляє мою зачіску, макіяж.

Стас робить ще десяток клацань і занурюється в перегляд кадрів на екрані апарата. Наталка огортає мене вовняним пледом, дає в руки паперову склянку з лате.

— На сьогодні — все! — каже Стас. — Ніби добре вийшло. Нехай тепер дизайнер обирає.

Наталка схиляється над екраном, я заглядаю через її плече.

— Ось цей непоганий. А тут — занадто... Якась порнуха, — каже Наталка. — Ага, оцей теж класний. На фото я ніколи себе не впізнаю.

Просто не можу повірити, що ця дивна метиска на світлинах — я. Певно, в мені добряче розвинувся комплекс неповноцінності відтоді, як у школі мене дражнили «дитиною індички».

Пара фоток просто зашкалюють! Господи, дякую, Гудейкон, — подумки молюся я, — дякую, мамусю.

Адже є ж за що дякувати — очевидно, мої пращурки жіночої лінії якимось дивом зберегли чверть гена від нашої евенської легенди.

— Стас, ось ці я візьму собі для портфолію, ок? Зробиш в А4? — кажу я.

Гадюка-Стас ехидно всміхається:

— Такі прохання виконуються тільки через ліжко, сеньйорито!

Ми з Наталкою несамовито ржемо. Адже знаємо, що Стаса дівчата не цікавлять.

— Загнимиш до тюряги. Я неповнолітня! — кажу я.

— Навіщо тобі портфолію? — питає Стас. — Я все на флешку скину. Ти ж, наскільки знаю, не збираєшся провести життя на подіумі.

Я справді не збираюся!

Я заплуталася в собі, як стоніжка. І якщо хтось скаже, що мати сотню захоплень, у яких почувашся мов рибка в морі, це добре, то з уже набутого досвіду знаю — ні. Іноді мені здається, що я несучу на плечах сто мішків із різним цінним крамом, скинути бодай один — гріх. Принаймні так кажуть батьки. Тому мушу нести. Зокрема і цей химерний вантаж — зовнішність, яка приваблює рекламодавців.

Знали б вони, що я могла б за десять хвилин цілком доступно пояснити їм теорію відносності, вивести формулу антидота при отруєнні α -аманітином, простіше кажучи — *Amanita phalloides*, ще простіше — блідою поганкою, зацікавити найкрасивішою

теоремою Леонарда Ейлера або... Або створити пристойну підробку Веронезе, а ще — зіграти на всьому, що мені підсунуть до рук.

І це ще не все. Є й інше. Про що я не можу розповісти навіть батькам. Інакше вони б віддали мене на досліді. Іноді з болісним захватом я відчуваю себе вмістилищем формул, що виникають несподівано, як звуки музики, нотним станом, на якому записані всіма забуті і зганьблені часом алхімічні формули, віршовані рядки, намальовані фарбами, і фарби, що лунають, як музика. І тоді я гублюся в цьому світі, ховаюся від нього і мрію зникнути, розчинитися в просторі, не обмеженому тілесною оболонкою. Бути в ній — боляче...

Я хочу стати непомітною, такою, як усі!

Досить із мене прізвиська, що прив'язалося від народження і через яке я в дитинстві прискіпливо спостерігала за мамою, чи не перетворюється вона вночі на індичку, цю досить непрезентабельну пташину.

— Народе, у нас на завтра ще купа замовлень, — каже Наталка, гортаючи смартфон. — Піцерія. Соц-реклама на білборд — набір будівельної бригади для відновлення Богородичного і — отакої! — аквапарк скоро відкривається! І всі тебе замовили, Гулько. Треба дозвіл від батьків поновити.

— А «приватка»? — підморгує Стас. — Маю одного клієнта — марить тобою, вже голову прогриз! Пару відвертих знімків — і ми мільйонери!